

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00008

A HELYI IDENTITÁS ÉS KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE NAGYKÖKÉNYESEN ÉS HERÉDEN

BELFÖLDI TANULMÁNYÚT

A program időpontja: 2023.08.26.

Helyszín: Nagykökényes, Kultúrház – Zsámbék - Nagykökényes

Leírás:

A Zsámbéki út koronázta meg az eddig tanulmányútjainkat, mert itt láthattuk a legtöbb premontrei építészeti emléket és megismerkedhettünk a női rend életével, hitvallásával.

Tanulmányutunk lebonyolításában nagyon sok segítséget kaptunk Balázs Csillától, a Zsámbéki Művelődési Ház vezetőjétől.

Mivel a templomnál esküvő volt délelőtt, így első állomásként a Szent Vendel domborműves népi lakóházat tekintettük meg. Zsámbék legrégebbi lakóépülete nevét a homlokzatán látható domborműről kapta. Az 1740-es években Melchior Keller gazdag sváb állattenyésztő építtette, aki az első betelepítési hullámmal érkezett Zsámbékra.

A szobákban a kézzel festett, vagy különleges technikával készült bútorokat láthattunk. Érdekes, hogy már akkor használtak gyerekbiztos zárat a szekrényeknél. Megismertük a népviseletüket, hallottuk a kitelepítés szomorú történetét.

A szabadkéményes konyhában látható a legrégebbi zsámbéki bútordarab, egy túró és mész keverékéből készült úgynevezett kazeinnel - festett konyhaszekrény, melynek elejét négy, a tulipán, a rózsza és szegfű motívumaiból álló életfa díszíti.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A szobába vezető ajtó kovácsoltvas sarokpántján gránátalma díszítés található, mely a termékenység egyik jelképe. A berendezés legjelentősebb darabja egy 1874-es évszámot viselő szekrény. A helytörténeti kiállítás részei a tisztaszoba, a szabadkéményes konyha és a 2020-ban megnyílt Szekrénymesék című tematikus kiállítás.

Ellátogattunk a Lámpa múzeumba, ahol maga a gyűjtő fogadott minket és mesélt a múzeum megalakításáról. Az 1960-as években Borus Ferenc bormúzeumot rendezett be a pincéjében, ide keresett lámpát. Megtetszettek nekik a szebbnél-szebb darabok, így vált gyűjtőjükké. A kiállított tárgyakat egy-két kivétellel saját pénzén vásárolta meg. Ezek többsége piszkosan, hiányosan került elő. Ő maga tisztogatta és végezte el a restaurálásukat is. Nagyon sok érdekes történetet mesélt nekünk.

Jelenleg 1000-1100 db világítási tárgy található az ország egyetlen Lámpamúzeumában. Az intézmény 1995-ben bekerült a GUINNESS Rekordok Könyvébe.

A romtemplomot Márton mutatta meg nekünk.

A Zsámbéki templomrom egy háromhajós premontrei bazilika és kolostor torzója, mely 1220–1234 között épült késő román és korai gótikus stílusban.

Az 1050-es években már kőtemplom állt itt, amelyet a következő században bővítettek. III. Béla király a második felesége, Capet Margit kíséretében érkező, francia származású Aynard lovagnak adományozta Zsámbékot. Az ő leszármazottai építtették 1220 körül (bizonyosan 1235 előtt) a Keresztelő Szent János tiszteletére felszentelt késő román stílusú bazilikát, és a hozzá északról csatlakozó premontrei kolostort. A középkori magyar építészet egyik legszebb emléke a francia hatásokat tükröző, későromán és kora gótikus stílusjegyeket egyaránt magán viselő monostortemplom romja. Kezdetben a premontreiek, Mátyás király idejétől a pálosok kezelésében működött. Az 1763. évi földrengés következtében megrongálódott, az egyik torony sisakja és több fala is ledőlt. Köveinek nagy részét a helyiek elhordták. Igen korán, 1889-ben történt az első nagy helyreállítási munka, Möller István vezetésével. A munkák során, az akkori gyakorlattól eltérően nem építették vissza az épületet, hanem elsősorban állagmegóvást végeztek. Érdekesség, hogy Möller István építész, az első nagy helyreállítási munkák vezetője tervei alapján a zsámbéki romtemplom mintájára építették fel az 1930-as évek elején a budapesti Lehel téri templomot.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A templom maradványai mellett található az egykori premontrei kolostor romjai, a hajdani ebédlőben kialakított kőtárban a templom történetét bemutató kiállítás és faragott kövek gyűjteménye található.

Az ebéd után meglátogattuk Ágnes nővért, aki szívszorító, de ugyanakkor hitteli történetet mesélt nekünk a női szerzetesrend megmaradásáról, a sok csodáról, hiszen mindig jött egy támogató, aki segítette a rendet abban, hogy segíthessék a rászorult családokat, megalapíthassák iskoláikat.

A Premontrei Női Kanonokrend már a 12. században megjelent Magyarországon. A törökök elől Bécsbe menekültek, ezzel kihalt a Rend női ága. 300 évvel később, 1927-ben Ráday Sebestyén, jászói Premontrei kanonok (a Rend magisztere) Külsővaton újjáalapította a nővérek közösségét. A közösség 6 nővérrel indult, majd 1950-re 70 lett a nővérek száma. A feloszlás után a nővérek nagy része továbbra is az Egyház kötelékében maradt, kántorként, hitoktatóként önállóan vagy 2-3 fős csoportokban plébániákon, illetve a családjuknál meghúzódva. Ezt az időszakot 35-en éltek túl. 1989-ben megkezdődött a Rend újjászerveződése Ullmann Péter Ágoston OPraem magiszter segítségével. 1989-ben a Budapesten élő nővérek csoportja Zsámbékon telepedett le, ez lett a Rend anyaháza. A nővérek feladata a liturgikus és a gyakorlati templomi szolgálat mellett a hitoktatás és 3 szociális indíttatású intézményük fenntartása. E három intézményük: a Szent Norbert Karitatív Alapítvány, a Premontrei Napközi Otthon és a Premontrei Szakközépiskola és Szakiskola. Az első kettőt 1993-ban alapították, hogy a faluban élő szegény családok mindennapos gondjait enyhítsék. Az Alapítvány a szociális gondoskodás anyagi feltételeinek megteremtését szolgálja, munkanélküliek átképzését illetve foglalkoztatását végzik. A Premontrei Napközi otthon Zsámbék 6-16 éves tanulóinak (felekezeti hovatartozás nélkül) ingyenes napközbeni ellátását végzi 1993 óta, tanulói részére napi háromszori ingyenes étkezést biztosítanak.

Olyan személyek vettek részt a tanulmányúton, akik a település programjaiban, a rendezvények megvalósításában kulcsszerepet töltenek be és aktívan részt vesznek a falu életében vagy programok szervezésében, kivitelezésében. A résztvevők a Kökényesi Hagyományörző Egyesületnek, Nagykökényes Községi Önkormányzat képviselő-testületének, a Nagykökényesi Egyházközségnek, a Nagykökényesi Óvodáért

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Alapítványnak a tagjai, a helyi óvoda pedagógusai. A pályázat megtervezését ötleteikkel segítették a kezdetektől fogva.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE